

Mirko Ćurić

Vjera Biller – umjetnica u zenitu oluje

Đakovački kulturni krug, Đakovo, 2019.

Velik je broj danas renomiranih umjetnika imao skromne početke ili bio zaboravljen u dužim periodima povijesti. Iako se lako prikloniti dojmu da je kvalitetan umjetnički opus jedina pretpostavka za vječni život bez zaborava, često to nije slučaj. Tada nastupa važnost onih koji pišu o umjetnosti; koji pružaju informacije i analize, otvaraju pitanja, potiču dijaloge te djeluju kao posrednici između umjetnika i vlastite sadašnjosti.

Vrijednost monografskog izdanja knjige Mirka Ćurića *Vjera Biller – umjetnica u zenitu oluje* upravo je u njegovoj medijatorskoj ulozi i naporima da se zainteresiranom čitatelju približi život i rad Vjere Biller, rođene Đakovčanke i umjetnice koja je unatoč djelovanju u najvažnijim europskim avangardnim pokretima s početka 20. stoljeća hrvatskim stručnjacima i javnosti ostala relativno nepoznata. Nesretne okolnosti kratkoga života Vjere Biller i činjenica da je od čitava njezina umjetničkog opusa danas poznato tek devet radova, većinski u Narodnom muzeju u Beogradu, rezultirali su oskudnim istraživačkim interesom za nju. Dvije su recentne izložbe u Zagrebu (2007.) i Frankfurtu (2015.) pridonijele afirmaciji Biller na europskoj avangardnoj sceni, a vjerojatno najznačajniji doprinos istraživanju dala je dr. sc. Irina Subotić koja je i stručna suradnica monografije „Vjera Biller - umjetnica u zenitu oluje.” Iako skroman, broj pisanih radova o umjetnici nesumnjivo opravdava potrebu za okupljanjem poznatih podataka u monografskom izdanju. Zahvaljujući dugogodišnjem interesu Mirka Ćurića za život Vjere Biller, evidentnom već od 2013. godine u njegovoj zbirci „Braća u poniženju”, nova knjiga obogaćena je i dosada neobjavljenim spoznajama na planu umjetničina osobnog života.

Kroz sveukupno 107 stranica, monografija u nakladi Đakovačkog kulturnog kruga obuhvaća dvije podjednako zastupljene tematske cjeline;

kronologiju života Vjere Biller od rođenja u Đakovu 1903. godine do tragične smrti u Hartheimu 1940. godine, i analizu danas poznatih radova u Beogradu i Budimpešti. Prva polovica knjige posvećena je temi djetinjstva u Đakovu i Osijeku te često selidbi i umjetničkom razvoju kroz sudjelovanje s mađarskim aktivistima i Zenitom. Posebno je značajan dio o Billerinom boravku u Berlinu i izlaganju u galeriji Der Sturm, čime se umjetnica istaknula kao „aktivan sudionik u zlatnim danima jednog od najznačajnijih avangardnih pokreta.” Naredna poglavlja problematiziraju posebnosti Billerina stilskog izraza i obrađuju najvažnije likovne i sadržajne komponente njezinih radova.

Osim atraktivnog dizajna knjige u cjelini, tekst je popraćen iznimno kvalitetnim reprodukcijama vizualnih i pisanih izvora, kao i svih dosada poznatih likovnih ostvarenja Vjere Biller. Vizualna oprema u kombinaciji sa iscrpnim popisom literature čine izdanje neizostavnim dijelom svakog budućeg proučavanja umjetnice, a četverojezični sažetak na kraju knjige pruža uvid u osnovne informacije čak i stranim istraživačima ili zainteresiranim čitateljima. Za vjerovati je da će monografija poticajno djelovati na to da interes za Vjeru Biller nastavi rasti te da će ju široj javnosti primjereno i kvalitetno prezentirati kao prominentnu avangardnu umjetnicu, ali i rođenu Đakovčanku.

Anja Bijelić